

Soruların Cevapları

1. Soruda geçtiği gibi, bir adam bir kadını kasten öldürürse şer'î hükmü şöyle olur:

Ya kâtil öldürülür, ya maktulün velîleri tarafından kâtil öldürülmekten affedilir ve diyet alınır ya da maktulün velîleri tarafından hem öldürülmekten hem de diyet almaktan affedilir. Bu, Sallallahu 'Aleyhi ve Sellem'in, el-Buhârî'nin Ebî Hurayra kanalıyla rivâyet ettiği şu kavlden dolaydır:

Her kimin yakını öldürülürse, iki tercihten birini

seçer: ya diyet alınır ya da misilleme yapılır.

Yine İbn-u Mâce'nin Ebî Şureyh el-Hazâ'î kanalıyla rivâyet ettiği şu kavlden dolaydır:

Her kime kan (ölüm) veya beyin

travması ve sarsıntısı [akli fonksiyonlara zarar veren ölümcül darbe] *isâbet ettirilirse, şu üçünden birini seçmekte serbesttir. Eğer dördüncüsünü isterse onun elini tutun (vazgeçirin). Ya (kâtili) öldürür, ya (onu) affeder yada (ondan) diyet alır. Her kim bunlardan birini yapıp, geri dönerse şüphesiz onun için Cehennem ateşinde ebediyen kalıcı olarak kalmak vardır.*

2. Kasteden kâtilin, kendisine kısas yapılmadan önce ölmesi konusunda, fâkihler arasında ihtilaf vardır:

Ebî Hanîfe ile Mâlik'in görüşü şudur: "Kâtil ölmüşse kısas düşer. Çünkü zaten ölmüştür. Kezâ ondan diyet de düşer."

İbn-u Hanbel'in görüşü şudur: "Ölümünden sonra bıraktığı maldan diyet alınması gerekir."

eş-Şafî'î'nin görüşü de şudur: "Elbette diyet gerekir."

Benim görüşüm ise şudur: Kâtilin ölümüyle diyet düşmez, bilakis bıraktığı maldan diyet alınır. Bu, el-Buhârî ile Ebu Dâvud'un yukarıda geçen iki hadisinden dolaydır ki maktulün velîlerinin, ya kısas ya diyet yada tam af tercihleri arasında seçim yapmada tamamen serbest oldukları beyân edilmektedir. Bundan dolayı kâtil ölürse kısas düşer ama maktulün velîleri affetmedikçe diyet gerekir.

3. Soruda geçen, bir kadının ölümüne yol açan trafik kazası olayına gelince; bunun kasten mi hatâen mi meydana geldiğine karar vermek, olayın vakiasına bağlıdır: otomobildeki teknik bir arıza sonucunda mı, yoksa sürücünün kasıtlı hareketi sonucunda mı, yoksa bir başka şeyin sonucunda mı meydana geldi? Sarhoşluk, kâtili suçsuz kılmaz. Eğer sarhoş suçu kasıtlı olarak işlemişse, ona kısas düşer. Eğer olay teknik bir arıza veya benzeri bir şekilde meydana gelmişse, hatâen öldürme olur. Buna kısas değil, bilakis diyet gerekir. Yani öldürmede sarhoşa, sarhoş değilmişçesine muamele edilir. Sarhoşluğu sebebiyle kendisinden ceza düşürülmez. Zira o kendi seçimiyle sarhoş olmuştur.

4. Şoför öldüğü zaman, eğer olayın [vakiasına göre] kasıtlı öldürme olduğu anlaşılırsa, cevabı 2. maddede geçtiği gibidir. Eğer olayın hatâen öldürme olduğu anlaşılırsa, kâtil şoförün âkilesi diyeti ödemelidir. Âkile [], mirâsçı olmayan asâbesi [baba tarafından akrabaları] demektir ki onlar kardeşleri, amcaları ve varsa diğer alt yakınlarıdır. Şoför ister ölsün isterse ölmesin, diyeti onlar öderler. Yani maktule kadının velîleri affetmedikleri sürece şoförün ölümüyle diyet düşmez.

Tüm durumlarda, kâtilin ehline kısas uygulanamaz. Fakat kasten olursa, yalnızca kâtile kısas uygulanır. Kendisine kısas uygulanmadan önce ölürse, maktulün ehline kısas yoktur, bilakis kâtilin malından diyet gerekir. Hatâen öldürmeye gelince; bunda aslen kısas yoktur. Bilakis âkilesine diyet gerekir. Kâtil ister ölsün isterse hayatta kalsın, fark etmez. Dolayısıyla hatâen öldürmede vâcib olan kısas değil, diyetdir.

5. Öldürülen kadının oğluna yani soruda bahsedilen 13 yaşındaki yetim çocuğa infâk etmeye (harcamaya) gelince; kendine kefil ihtiyacı olsa bile çocuğa, ya kendi malından ya da diyetten

infâk edilir. Zîra yetime kefil olana azîm bir ecir vardır. Nitekim Rasulullah [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem] şöyle buyurmuştur:

Ben ve yetime kefil olan Cennet'te

böyleyiz, dedi ve işâret parmağı ile orta parmağını açıp kapatarak işâret etti. [el-Buhârî tahrir etti]

6. Diyetin miktarı erkek ve kadın için aynıdır, fark yoktur. Bu bizim görüşümüzdür. Yani bu konuda vârid olan sahih nasslardan dolayı herhangi bir Müslüman kadın ile erkek arasında ihtilaf etmez. Nitekim SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur:

Müslümanların kanları denktir, aynıdır. [Ebu Dâvud ve İbn-u Mâce rivâyet ettiler.]

Ve SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem şöyle buyurmuştur:

Muhakkak ki her canda yüz deve diyet vardır. [en-Nesâî rivâyet etti]

Bunlar ve benzerleri, hem erkeği hem de dişiyi kapsayan genel delillerdir. Nitekim ister erkek isterse dişi olsun, Müslümanlar arasında diyetle eşitsizlik olduğuna ilişkin sahih bir delil vârid olmamıştır.

Diyet, altın olarak (1000) altın dinar miskâlidir, yani (4250) gram altındır. Çünkü bir dinar miskâli = (4,25) gramdır. Gümüş olarak da (12000) gümüş dirhem miskâlidir, yani (35700) gram gümüşdür. Çünkü bir dirhem miskâli = (2,975) gramdır.

Bunun delilleri; Rasul [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem]'in, en-Nesâî'nin, 'Amr-u İbn-u Hazm kanalıyla tahrir ettiği şu kavli:

Altın sahiplerine düşen bin dinardır.

Ve İbn-u 'Abbâs'ın şu hadisidir:

Rasulullah [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem]

zamanında bir adam bir adamı öldürdü. Bunun üzerine Nebî [SallAllahu 'Aleyhi ve Sellem] onun diyetini on iki bin (gümüş dirhem) kıldı.

Bu bedel, zikredilen gram altın veya zikredilen gram gümüş değerinde nakit para ile de karşılanabilir. Ben şu zamanda, [bozdurmada altın gramajı ile gümüş gramajı arasında fark olduğundan dolayı] hatâen öldürmenin diyeti olarak en düşük değer alınmasını yani gümüş gramaj miktarının (37500 gram gümüş) alınmasını ve kasten öldürmenin diyeti olarak da en yüksek değer alınmasını yani altın gramaj miktarının (4250 gram altın) alınmasını tercih ediyorum.

H. 02 Cumâde'1 Âhira 1427

M. 27 Haziran 2006